

När Israels härförare Jifta återvände hem från striden möttes han av jubel, pukor och dans. Men han hade lovat Gud att som tack för segern över ammoniterna offra vad han först mötte. Det första han mötte var sin egen dotter. Domarboken kärva berättelse med många botten inspirerade en av 1600-talets stora tonsättare till ett tidlöst, skakande musikdrama.

Genom hela kristenheten har Psaltaren varit kyrkans förnämsta sångbok: psalmerna har varit desamma, men olika tider har gett dem olika musikalisk tolkning. Här möter oss fyra tonsättare från de senaste fyrahundra åren, var och en med sitt tonspråk. Anby kammarkör tolkar både dem och Jifta så som bara en svensk kör från 1900-talet kan göra det. . .

PROF 7840

A

Gian Giacomo Carissimi (1605-1674)
Jifta (Jephthe)
soli, bl kör, basso continuo

B

1. Claudio Monteverdi (1567-1643)
Confinetore terzo alla francese (Ps 111) 6'00"
sopranosoli, bl kör, basso continuo

2. Jean-Philippe Rameau (1683-1764)
Laboravi clamans (Ps 69:4) 2'20"
bl kör, basso continuo

3. Felix Mendelssohn (1809-1847)
Hear my prayer (Ps 55:2-8) 11'15"
sopranosoli, bl kör, orgel

4. Charles Ives (1874-1954)
Psalm 67 2'40"
bl kör a cappella

Associated Music Publishers Inc, New York

Musiken spelas på tidenliga instrument. I fallen Carissimi, Monteverdi och Rameau spelar Hans Fagius på den miktiga torgorgeln i Skoklosters kyrka, medan Mendelssohn framförs på den nya kororgeln.

Orglarna i Skokloster

GAMLA KORORGELN

Samolikt byggt av Jochim Richborn, Hamburg, 1667, på beställning av Carl Gustav Wrangel, som skänkte den till Skoklosters kyrka 1674. Sild till Hågeby kyrka år 1800, 1843 reparerad och sld till Kalmars kyrka. Obbrukar omkring 1860. Återfördes till Skokloster där den magasineras. Restaurerad av Nils-Olof Berg och Mads Kjergaard 1964.

<i>Övre manualen</i>		<i>Undre manualen</i>	
Gedacht (av trä)	8'	Principal discant (från bl)	8'
Quintadena	4'	Principal (av trä)	4'
Dulcian (rekonstruktion)	16'	Octava (i fasaden)	2'
Krumhorn (rekonstruktion)	8'	Sedeima	1'
		Sexquialtera	II

Manuallkoppel. Cymbelstjärna. C-kortkavt — e = 45 toner. Koron (1/2 ton högre än normalstämning). Medeltonstemporet med 7 rena tenor.

NYA KORORGELN

Byggt av Robert Gustavsson, Härnösand, 1978. Intonation: Mads Kjergaard, Uppsala.

<i>Manual</i>	
Gedacht (trä)	8'
Principal (i fasaden)	4'
Nachhorn (trä)	4'
Octava	2'
Scharf	II
<i>Pedal</i>	
Subbas	16'

Medverkande

SOLISTER
Anne Sofie von Otter alt
Thomas Anno tenor
Anders Bergström bas
sopranduett Pia Carlsson
Pia Lundström

INSTRUMENTALISTER
Lennart Skild violoncell
Alf Petersén kontrabas
Hans Fagius orgel
Anders Colldén cembalo

DIRIGENT
ANDERS COLLDÉN

ANBY
KAMMARKÖR

sopraner
Carin Steen
Pia Carlsson
Pia Lundström
Cajsa Jörnell
Elisabeth Ewall
Kristina Karlsson
Helena Helmersson

altar

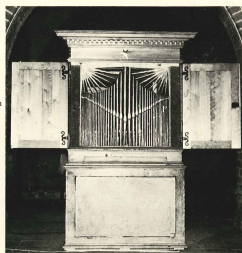
Ann-Mari Lind
Karin Ramvist
Karin Hultenberger
Agnet Larsson
Anna Jonsson
Birgitta Engdahl
Birgitta Wahlund
Liz Widenström
Gun Zetterström

tenorer

Torsten Moberg
Anders Phil
Per-Erik Jonsson
Bengt-Erik Alin
Sten Tenström
Åke Norberg
Inge Skärström

basar

Mads Granström
Sevcs Engström
Mads Olsson
Lars Montelius
Bengt-Olof Larsson
Peter Söderlund
Ove Larsson

Gamla kororgeln i Skokloster. Foto Mads Kjergaard

Kompositörerna

GIAN GIACOMO CARISSIMI

Carissimi Jifta från 1649 inleddes den utveckling av oratoriet som under 1700-talet skulle resultera i misterverk som t ex Händels Messias. Den nya konformen operade under 1600-talets början snabbt utvecklad, och Carissimi överförde många av dess uttrycksmedel till oratoriet. Trots att oratoriet ofta har dramatiska förlöpp ses likaså operans framförs de allas toner i Carissimis Jifta. Jifta kan sägas bestå av två delar. Den första skildrar Jiftas krigliga bedrifter och seger över fienden och utgör huvudsaken av körpartiet. Den andra delen är främst en dialog mellan Jifta och hans dotter kring deras bittra öde.Oratoriet avslutas med en sorgtyngd madrigal.

CLAUDIO MONTEVERDI

År 1641 utkom MONTEVERDI Selva morale i vilken ingår tre olika tonsättningar av psaltarsalmerna 111, *Confinetore tibi domini*. Den tredje sättningen bär också attributet "alla francese". Vad som egentligen avses därmed är inte helt klarlagt, men Monteverdi gjorde 1599 en resa i Fländern, och det är möjligt att Jiftas dirifiera kan ha påverkat hans komposition. Detta skulle också kunna tyda på att mycket skrevs redan i början av 1600-talet. Som den långa rubriken anger kan Monteverdi också framföra av sopran till ackompanjering av fyra viola da braccio.

JEAN-PHILIPPE RAMEAU

I läroboken *Traité de l'harmonie* från 1727 finner man motetten *Laboravi clamans* tryckt som illustration till kapitlet fuga. Motetten är femstämmig (SATBB) — i originalen SSTTB och en ton högre med generalbas. De fyra raderna i psaltartexten (Ps 69:4) har getts variskt tema.

Inspelningen

ägde rum i Skoklosters kyrka den 21-22 okt. 1978 samt den 22 januari och 17 juni 1979
Inspelning/producer: Bertil Alving
Gravering: The Cutting Room, Solna
Pressing: Grammoplast, Spånga
Framsida: Ernst Josephsons *David och Saul*, målad i Rom 1876. (Med benäget tillstånd från Nationalmuseum)
Förmyndig: Robert Turner
Tryck: SIB-tryck AB, Norrberg
Produktion: Jacob Boethius
© 1979 och © 1981, Proprius Musik AB, Stockholm, Sweden

Made in Sweden

Detta sätt att använda temata i en motett är typiskt för Rameau, som hade en mycket fri syn på hur en fuga skulle byggas upp.

FELIX MENDELSSOHN

Mendelssohn var på 1840-talet under flera år verksam som kapellmästare vid domen i Berlin. 1844 komponerade han för dömgångens Tauberts räkning hymnen *Höre mein Bitten* för sopran, kör och orgel. Mendelssohns många resor i England och hans kontakter med engelsk musiktradition har lämnat omisskännliga spår i denna hymn, som också mycket tidigt överaset och fick titeln *Hear my prayer*. Hymnen har främst förlorats i England men är förhållandevis okänd i Tyskland, där den först 1980 kom ut i en separatutgåva.

CHARLES IVES

Charles Ives växte upp i en musikalisk familj. Fadern George spelade orgel i kyrkan, ledde dansmusik på balar, var musiklärare samt dirigent för björkstör och körer. Redan vid 14 års ålder fick sonen tillgång till en organist i stadens första baptistkyrka. Faders intresse för sig mycket för musikaliska experiment som t ex kvartetter och naturfärga. Ives följde likt sin far i sin egen impulst till de många musikaliska experimenten i sina egna kompositioner.

Psalm 67, som tillkom 1894 eller något senare, experimenterar med olika tonarter i herr- och damstämmor (g-moll respektive C-dur). Stäm-paren är vart för sig skrivna i traditionell harmonik, som illustrerar i synnerhet skapna nya och ibland övermåttliga harmoniska förlöpp. Ives nämner i sina memoarer att fadern sjöng denna psalm med kyrkokören men att de "fick ett hårt slat" innan resultatet blev acceptabelt. . .

Anders Colldén